

Finansijski izvještaji za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2022. godine i Izvještaj nezavisnog revizora

“Nezavisni operator sistema u BiH“

Sadržaj

Odgovornost Uprave za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja	3
Izveštaj nezavisnog revizora	4
Izveštaj o ukupnom rezultatu za period 01.01 - 31.12.2022. godine – Bilans uspjeha.....	7
Izveštaj o finansijskom položaju na dan 31.12.2022. godine – Bilans stanja.....	8
Izveštaj o tokovima gotovine za period 01.01 - 31.12.2022. godine	9
Izveštaj o promjenama na kapitalu	10
1. Osnovni podaci.....	11
2. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja	13
3. Pregled značajnih računovodstvenih politika	14
4. Ključne računovodstvene procjene i pretpostavke	20
5. Prihodi od vlastite djelatnosti	22
6. Ostali prihodi	23
7. Troškovi pomoćne usluge.....	23
8. Troškovi materijala i energije.....	24
9. Troškovi ostalih usluga	24
10. Troškovi zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda	24
11. Troškovi amortizacije.....	25
12. Ostali troškovi	25
13. Finansijski prihodi.....	26
14. Finansijski rashodi.....	26
15. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	27
16. Nematerijalna imovina	28
17. Dugoročni finansijski plasmani	29
18. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	29
19. Potraživanja od kupaca	30
20. Potraživanja za porez na dodatu vrijednost.....	30
21. Trajni izvori sredstava.....	30
22. Obaveze za dugoročne kredite.....	30
23. Odloženi prihod	31
24. Obaveze prema dobavljačima	32
25. Obaveze za porez na dodatu vrijednost	32
26. Tekuće dospjeće dugoročnih kredita	32
27. Ostale obaveze	32
28. Objelodanjivanje odnosa sa povezanim licima	33
29. Upravljanje finansijskim rizicima	33
30. Sudski sporovi	34
31. Poreski rizici	34
32. Događaji nakon datuma bilansiranja.....	35
33. Usaglašavanje potraživanja i obaveza	35

Odgovornost Uprave za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine pravno lice je dužno voditi knjigovodstvo, sastavljati i podnositi računovodstvene izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, zajedno sa uputstvima, objašnjenjima, smjernicama i načelima koje IFAC i IASB donose i koje Komisija za računovodstvo i reviziju BiH prevede i objavi, a koji pružaju istinit i fer pregled stanja u Nezavisnom operatoru sistemu Bosne i Hercegovine, kao i njegove rezultate poslovanja za navedeni period. Nakon provođenja odgovarajućeg istraživanja, Uprava očekuje da će NOSBiH u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvještaja.

Odgovornosti Uprave pri izradi finansijskih izvještaja obuhvataju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- postupanje u skladu s važećom zakonskom regulativom, uz objavu i obrazloženje svih
- materijalno značajnih odstupanja u finansijskim izvještajima; i
- sastavljanje finansijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će NOSBiH nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošću prikazuju finansijski položaj NOS BiH. Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine NOS BiH, te za poduzimanje opravdanih koraka za sprečavanje i otkrivanje prevare i drugih nepravilnosti.

Za i u ime Uprave

Dr. Nemanja Pandurević, generalni direktor

NOSBiH
Hifzi Bjelevca 17
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

2. mart 2023. godine

Izveštaj nezavisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
F +387 51 211 501
E office@ba.gt.com
www.grantthornton.ba

Vlasnicima i Upravi Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu "NOS BiH") koji obuhvataju izvještaj o finansijskoj poziciji na dan 31. decembra 2022. godine, izvještaj o ukupnom rezultatu, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan i napomene uz finansijske izvještaje, koje uključuju i pregled značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijsku poziciju Nezavisnog operatora sistema u BiH na dan 31. decembra 2022. godine i njegovu finansijsku uspješnost i tokove gotovine za godinu koja je završila na taj dan u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljno opisane u našem izvještaju u odjeljku Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo u odnosu na NOS u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe ("IESBA"), i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Uvjereni smo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Ostala pitanja

Finansijske izvještaje Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini za period koji se završava na dan 31. decembra 2021. godine je revidirao drugi revizor u čijem je Izvještaju od februara 2022. godine Izraženo nemodifikovano mišljenje.

Ostale informacije

Uprava NOS-a BiH je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u Godišnji izvještaj o poslovanju Nezavisnog operator sistema bosne i Hercegovine u periodu od 01.01. do 31.12.2022. godine, ali ne uključuju finansijske izvještaje i naš revizorski izvještaj o njima. Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima. U vezi s našom revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost jeste da pročitamo gore navedene ostale informacije i da razmotrimo jesu li ostale informacije značajno proturječne finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenih u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane. Ako na osnovu posla koji smo obavili na ostalim informacijama, zaključimo da postoji značajan pogrešan prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da objavimo tu činjenicu.

U ovom pogledu nemamo nikakve značajne činjenice koje smatramo prigodnim za objavu.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Nezavisnog operatora sistema u BiH je odgovorno za sastavljanje i fer prikazivanje finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, kao i za takve interne kontrole za koje Rukovodstvo Nezavisnog operatora sistema u BiH utvrdi da su neophodne i koje omogućavaju sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed pronevjere ili greške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja Uprava Nezavisnog operatora sistema u BiH je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Nezavisnog operatora sistema u BiH da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju i objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Lica ovlaštena za upravljanje odgovorna su za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Nezavisnog operatora sistema u BiH.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji, kao cjelina, bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorov izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu sa MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Nezavisnog operatora sistema u BiH;

- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Nezavisnog operatora sistema u BiH, a da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Nezavisni operator sistema prekinе s nastavljаnjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Nevena Milinković, ovlaštena revizorka.

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Banja Luka, 02. mart 2023. godine

Isidora DŽombić
Managing Partner – Direktor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Nevena Milinković
Ovlaštena revizorka
Grant Thornton d.o.o Banja Luka

Izveštaj o ukupnom rezultatu za period 01.01 - 31.12.2022. godine – Bilans uspjeha

Bilansne pozicije	Napomene	2022. u KM	2021. u KM
Poslovni prihodi			
Prihodi od vlastite djelatnosti	5	194.289.463	110.918.588
Ostali prihodi	6	364.764	507.614
		194.654.227	111.426.202
Poslovni rashodi			
Troškovi pomoćne usluge	7	(159.139.271)	(93.507.022)
Troškovi materijala i energije	8	(158.861)	(167.750)
Troškovi ostalih usluga	9	(1.523.873)	(1.443.774)
Troškovi zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda	10	(4.336.085)	(4.009.736)
Troškovi amortizacije	11	(1.772.753)	(1.122.517)
Ostali troškovi	12	(1.554.220)	(4.532.000)
		(168.485.063)	(104.782.799)
Finansijski prihodi	13	31.686	47.733
Finansijski rashodi -	14	(372.721)	(374.223)
VIŠAK PRIHODA ZA GODINU		25.828.129	6.316.913

Prateće napomene su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Lice ovlašteno za zastupanje

Lice sa licencom

Izveštaj o finansijskom položaju na dan 31.12.2022. godine – Bilans stanja

Bilansne pozicije	Napomene	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Dugoročna imovina			
Nekretnine, postrojenja i oprema	15	12.930.663	14.256.696
Nematerijalna imovina	16	207.718	302.986
Dugoročni finansijski plasmani	17	146.229	146.229
Dugoročni avansi		-	29.338
Dugoročna razgraničenja		3.721	9.102
		13.288.331	14.744.351
Kratkoročna imovina			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18	28.794.296	15.553.151
Potraživanja od kupaca	19	47.600.117	24.549.140
Ostala potraživanja		133.126	99.909
Potraživanja za porez na dodatu vrijednost	20	2.371.449	1.594.846
Zalihe		4.606	4.606
		78.903.594	41.801.652
UKUPNO AKTIVA		92.191.925	56.546.003
Trajni izvori sredstava	21		
Trajni ulog		1.649.278	1.649.278
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima ranijih godina	-	12.339.341	6.456.961
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima tekuće godine		25.828.129	6.316.913
Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima ranijih godina		-	(434.533)
		39.816.748	13.988.619
Dugoročne obaveze			
Obaveze za dugoročne kredite	22	8.668.173	8.011.190
Ostale dugoročne finansijske obaveze		916	-
Odloženi prihod	23	788.856	897.412
		9.457.945	8.908.602
Kratkoročne obaveze			
Obaveze prema dobavljačima	24	37.458.722	30.455.918
Obaveze za porez na dodatu vrijednost, neto	25	2.846.578	768.069
Tekuće dospjeće dugoročnih kredita	26	1.708.207	1.531.379
Tećuće dospjeće ostalih dugoročnih finansijskih obaveza		1.623	-
Ostale obaveze	27	902.102	893.416
		42.917.232	33.648.782
UKUPNO PASIVA		92.191.925	56.546.003

Prateće napomene su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izveštaj o tokovima gotovine za period 01.01 - 31.12.2022. godine

	2022. u KM	2021. u KM
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Višak prihoda/(rashoda) za godinu	25.828.129	6.316.913
Usklađenje za:		
Amortizacija materijalne i nematerijalne imovine	1.772.753	1.122.517
Gubici od rashodovanja materijalne i nematerijalne imovine	643	326
Prihod od dividendi priznat u bilansu uspjeha	-	(44.050)
Prihod od kamata i finansijskog najma priznat u bilansu uspjeha	372.721	374.223
Promjene u obrtnom kapitalu		
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od kupaca	(9.566.733)	(2.227.387)
Smanjenje ostalih potraživanja	(14.259.347)	(12.170.309)
Smanjenje zaliha		28.492
Povećanje/(smanjenje) obaveza prema dobavljačima	(2.081.098)	5.791.602
Povećanje/(smanjenje) ostalih obaveza	10.986.078	15.163.176
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti	13.053.146	14.355.503
TOKOVI GOTOVINE IZ INVESTICIONIH AKTIVNOSTI		
Odlivi po osnovu kupovine nekretnina, postrojenja i opreme	(311.524)	(4.071.581)
Odlivi po osnovu kupvine nematerijalne imovine	(1.500)	(219.725)
Primljene dividende	-	44.050
Neto priliv/(odliv) gotovine iz investicionih aktivnosti	(313.024)	(4.247.256)
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Prilivi od uzetih kredita	2.365.190	395.000
Otplata glavnice uzetih kredita	(1.531.378)	(3.135.075)
Otplata kamate po uzetim kreditima	(334.467)	(415.237)
Otplata glavnice po najmovima		(78.062)
Otplata kamate po namjovima	3.246	(1.028)
Ostali odlivi iz finansijskih aktivnosti	(1.568)	(3.091)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz finansijskih aktivnosti	501.023	(3.237.493)
NETO POVEĆANJE NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA	13.241.145	6.870.753
Novčana sredstva na dan 1. januara	15.553.151	8.682.398
Novčana sredstva na dan 31. decembra	28.794.296	15.553.151

Prateće napomene su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Izvještaj o promjenama na kapitalu

	Trajni ulog	Višak prihoda nad rashodima	Višak rashoda nad prihodima	Ukupno
Stanje na dan 01. januara 2021. godine	1.649.278	6.456.961	(434.533)	7.671.706
Višak prihoda nad rashodima tekuće godine	-	6.316.913	-	6.316.913
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine/01. januara 2022. godine	1.649.278	12.773.874	(434.533)	13.988.619
Višak prihoda nad rashodima tekuće godine	-	25.828.129	-	25.828.129
Pokriće viška rashoda nad prihodima	-	(434.533)	434.533	-
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	1.649.278	38.167.470	-	39.816.748

Prateće napomene su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

1. Osnovni podaci

Nezavisni operator sistema u BiH (u daljem tekstu NOS BiH) osnovan je prema Zakonu o osnivanju nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 35/04, 29. jula 2004. godine – Zakon o NOS-u) kojeg je donijela Parlamentarna skupština BiH. Razlog osnivanja NOS BiH-a je osiguravanje kontinuiranog snabdijevanja električnom energijom po definiranim standardima kvaliteta za dobrobit građana Bosne i Hercegovine. Zakonom o NOS-u uspostavlja se neprofitni Nezavisni operator sistema Bosne i Hercegovine i definiraju se njegove funkcije, ovlaštenja, upravljanje i vlasništvo. Poslovanje NOSBiH-a ne obavlja se u svrhu ostvarenja dobiti, a prihod se koristi isključivo u svrhu provođenja ciljeva definiranih u članu 1. stav 2. Zakona o NOS BiH-u. NOS BiH svoju djelatnost obavlja na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Djelatnost NOS BiH-a je regulirana članom 2. Zakona o NOSBiH-u, a ovlaštenja članom 7. NOS BiH je vlasnik licence za obavljanje djelatnosti nezavisnog operatora sistema koji je odobrila Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK), broj 05-28-12-17-19/19 od 27. juna 2019. godine (licenca je izdata na period od 12. jula 2019. godine do 30. juna 2026. godine). NOS BiH je neprofitna kompanija u vlasništvu entiteta RS i FBiH. Rad NOS BiH-a regulira Državna regulatorna komisija za električnu energiju – DERK. Tri su ključne uloge i obaveze NOSBiH-a:

- upravljanje radom svih visokonaponskih prijenosnih uređaja u Bosni i Hercegovini naponskog nivoa 110 kV ili više
- upravljanje balansnim tržištem električne energije u BiH
- utvrđivanje Indikativnog plana razvoja proizvodnje, te pregled, odobravanje i neposredna revizija dugoročnog plana razvoja prijenosne mreže.

NOS BiH se finansira u skladu sa Metodologijom za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije i Nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge. NOSBiH je neprofitna kompanija koja svoje ekskluzivno zakonom dodijeljene djelatnosti obavlja na cijeloj teritoriji BiH, čime se osigurava snabdijevanje električnom energijom po definiranim standardima kvaliteta za dobrobit građana BiH, otvaranje tržišta električne energije u BiH i njegova integracija u regionalno tržište, te regionalne aktivnosti u skladu sa međunarodnom praksom i uredbama EU (član 1. Zakona o NOSBiH-u).

Svrha osnivanja i djelatnost NOS BiH-a, te isključivo ovlaštenje definirani su članom 2. Zakona o NOS BiH-u i to su:

- upravljanje sistemom prijenosa u cilju osiguranja pouzdanosti,
- upravljanje sredstvima i uređajima u centralnom kontrolnom centru,
- upravljanje balansnim tržištem i osiguranje pomoćnih usluga, razvoj i primjena standarda pouzdanosti,
- razvoj i upravljanje pravilima koja reguliraju upotrebu prijenosnog sistema, razvoj i provođenje tržišnih pravila koja se zasnivaju na odredbama vezanim za systemske i pomoćne usluge u prijenosnom sistemu kao i druge aktivnosti u skladu s ovlaštenjima iz člana 7. Zakona o NOS BiH-u. (tačke 1-13 Zakona).

U skladu sa članom 5.2., Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u BiH, NOS BiH ima i dodatne nadležnosti definirane od tačke a) do g). U skladu sa članom 5.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u BiH utvrđeno je da će NOS BiH, između ostalog:

a) upravljati ograničenjima prijenosa (NOS BiH će biti odgovoran za identificiranje, upravljanje i ublažavanje preopterećenosti prijenosne mreže i koordiniranje dispečiranja generatorima sa ciljem ublažavanja i upravljanja preopterećenjem), te

b) koordinirati svoj rad sa susjednim regulatornim područjima (NOS BiH će razviti mehanizme za koordinaciju sa susjednim regulacionim područjima i za omogućavanje tranzita, uvoza i izvoza električne energije).

Tijela Kompanije

Upravni odbor:

dr. sc. Ahmed Ahmić	Predsjednik
dr. sc. Boris Crnokić	Zamjenik predsjednika
Mladen Zirojević	Član
Dubravko Brdar	član
Željko Slijepčević	Član
Miro Klepić	Član
Ramiz Bečić	Član

Uprava:

dr. Nemanja Pandurević	generalni direktor
dr. Muhamed Mujakić	izvršni direktor
mr. Ana Marić	izvršna direktorica

Savjetodavno vijeće:

Ilija Kožulj	predsjedavajući
mr. Krsto Grujić	član
Gordana Čurić	članica
mr. Miroslav Stipović	član
dr. Aleksandra Simić	članica
Edhem Bičakčić	član
dr. Nedžad Branković	član
mr. Bojan Jokanović	član
Dr. Sead Dizdarević	član

Na vrhu organizacione šeme je Upravni odbor koji se sastoji od 7 članova. Potom slijede tri člana Uprave: generalni direktor i dva izvršna direktora.

Finansijski izvještaji su iskazani u službenoj valuti Bosne i Hercegovine, konvertibilnoj marki (KM), koja je fiksno vezana za Euro (1 EUR = 1,95583 KM).

Na dan 31. decembra 2022. godine NOSBiH je zapošljavao 68 zaposlenika (na dan 31.12.2021. godine 70 zaposlenika).

2. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Izjava o usaglašenosti

Finansijski izvještaji NOS BiH su sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (“MSFI”), kao i tumačenja koja su sastavni dio standarda.

Prezentacija finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom Pravilnikom o kontonom okviru i sadržaju konta za neprofitne organizacije (“Službene novine Federacije BiH, broj 81/21”).

Računovodstveni metod

Finansijski izvještaji NOS BiH-a pripremljeni su prema načelu historijskih troškova i u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MRS/MSFI) zajedno sa uputstvima, objašnjenjima, smjernicama i načelima koje donose IFAC i IASB i koje Komisija za računovodstvo i reviziju BiH preveđe i objavi.

Valuta izvještavanja

Finansijski izvještaji su iskazani u konvertibilnim markama (KM), osim ukoliko nije drugačije navedeno. Konvertibilna marka predstavlja zvaničnu izvještajnu valutu u Bosni i Hercegovini.

Načelo stalnosti poslovanja (“going concern“)

Finansijski izvještaji su pripremljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja (“going concern“ konceptom), koji podrazumijeva da će entitet nastaviti poslovati u doglednoj budućnosti.

Utjecaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje (“MSFI”) i Međunarodnih računovodstvenih standarda (“MRS”)

(a) Propisi, standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu

- Referenci na konceptualni okvir (izmjene i dopune MSFI 3);
- Koncesije za najam u vezi sa COVID-19 nakon 30. juna 2021. godine (izmjene i dopune MSFI 16);
- Nekretnine, postrojenja i oprema: Prihodi prije namjeravane upotrebe (izmjene i dopune MRS 16);
- Štetni ugovori – Troškovi ispunjenja ugovora (izmjene i dopune MRS 37);
- Godišnja poboljšanja (ciklus 2018. – 2020.): – Prva primjena zavisnog subjekta (izmjene i dopune MSFI 1) – Naknade u testu '10 procenata' za prestanak priznavanja obaveza (izmjene i dopune MSFI 9);
- Podsticaji najmova (izmjene i dopune MSFI 16);
- Oporezivanje u mjerenju fer vrijednosti (izmjene i dopune MRS 41).

Usvajanje spomenutih novih standarda, izmjena postojećih standarda i tumačenja, nije vodilo nikakvim materijalnim promjenama u finansijskim izvještajima NOS-a BiH.

Standardi koji su izdati od strane Odbora za Međunarodne standarde ali još uvek nisu stupili na snagu nisu ranije usvojeni-

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći novi standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni, ali nisu još na snazi:

- MSFI 17 'Ugovori o osiguranju';
- Izmjene i dopune MSFI 17 'Ugovori o osiguranju' (izmjene i dopune MSFI 17 i MSFI 4);
- Klasifikacija obaveza kao kratkoročnih ili kao dugoročnih (izmjene i dopune MRS 1);
- Objelodanjivanje računovodstvenih politika (izmjene i dopune MRS 1 i MSFI izjava o praksi 2);
- Odgođena porezna imovina i obaveze koje proizlaze iz pojedine transakcije (izmjene i dopune MRS 12).

NOS BiH je izabrao da ne usvoji ove nove standarde, izmjene postojećih standarda i nova tumačenja prije nego što oni stupe na snagu. NOS BiH predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati materijalan uticaj na finansijske izvještaje NOS BiH-a u periodu inicijalne primjene.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Ovi finansijski izvještaji su sačinjeni u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MRS/MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

NOSBiH ima usvojene računovodstvene politike. Na 100. sjednici Upravnog odbora održanoj 14. novembra 2014. godine usvojene su nove računovodstvene politike. Naglašavamo da je NOSBiH tokom 2014. godine imao značajne aktivnosti u vezi sa aktiviranjem svoje djelatnosti, aktiviranjem prekograničnih tranzita električne energije na prijenosnoj mreži, tako da je Uprava procijenila da postojeće priznavanje vanbilansne evidencije ima drugi status redovne djelatnosti. Upravni odbor Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini na svojoj 106. sjednici održanoj dana 26. juna 2015. godine usvojio je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o računovodstvenim politikama. Navedena izmjena odnosi se na izmjenu evidentiranja ITC procesa i aukcijskih procesa u bilansnoj evidencije, umjesto u vanbilansnoj kao ranije i to počev sa primjenom od 1. januara 2015. godine.

Preračunavanje strane valute

Poslovni događaji koji nisu u konvertibilnim markama početno se knjiže preračunavanjem po važećem kursu na datum transakcije. Finansijska imovina i obaveze iskazani u stranim valutama ponovno se preračunavaju na datum bilansa stanja primjenom zvaničnog kursa Centralne banke Bosne i Hercegovine. Dobici i gubici nastali preračunavanjem uključuju se u neto dobit ili gubitak perioda

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja preračunati su u KM po zvaničnom kursu utvrđenom za taj dan.

Zvanični kursevi primijenjeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u KM su bili sljedeći:

Valuta	31.12.2022.	31.12.2021.
EUR	1,95583	1,95583

Priznavanje prihoda

NOS BiH se finansira iz tarife koju odobrava DERK u skladu sa članom 14. tačka 2. Zakona o osnivanju NOS BiH-a. Prihodi se priznaju kada je vjerovatno da će ekonomske koristi pritjecati u NOS BiH i kada je iznos prihoda moguće pouzdano izmjeriti. Prihodi od prodaje priznaju se u neto iznosu. Prihodi se priznaju u obračunskom periodu u kojem su obavljene usluge, odnosno u kojem je izvršena prodaja dobara. Evidentiranje prihoda vrši se na osnovu ispostavljenih računa. U finansijskim izvještajima prihodi se priznaju na osnovu sljedećih elemenata:

- dobra ili usluge su isporučeni kupcu.
- kupac nije osporio fakturu, odnosno, potraživanje.
- iznos prihoda može se pouzdano izmjeriti na osnovu fakture ili naplaćenog iznosa.
- postoji pouzdana vjerovatnoća pritjecanja koristi.

Odgođeni prihodi

Donacije u materijalnim stvarima i stalnim sredstvima iskazuju se kao odgođeni prihodi.

Priznavanje rashoda

Rashodi su smanjenje ekonomske koristi u toku obračunskog perioda u obliku odliva sredstava, smanjenja sredstava ili povećanja obaveza. Operativni rashodi predstavljaju rashode koji proistječu iz redovnih aktivnosti, a neoperativni rashodi su rashodi koji proistječu iz drugih aktivnosti kompanije.

Rashodi se priznaju u obračunskom periodu u kojem se priznaju sa njima povezani prihodi. Priznavanje rashoda u bilansu uspjeha vrši se na osnovu sljedećih kriterija: troškovi se sučeljavaju sa prihodima, što znači da postoji direktna veza između nastalih troškova i specifičnih stavki prihoda, rashodi imaju za posljedicu smanjenje sredstava ili povećanje obaveza, što se može pouzdano izmjeriti.

Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su po historijskom trošku nabave, umanjenim za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja sredstava. Amortizacija dugotrajne materijalne imovine vrši se kroz procijenjeni vijek upotrebe pojedinog sredstva primjenom linearne metode. Za otpis materijalnih sredstava primjenjuju se stope koje je utvrdila Uprava prilikom nabavke. Procijenjeni korisni vijek trajanja imovine prikazan je kako slijedi:

Naziv	stope %
Građevine	od 2% do 5%
SCADA	12,5%
Ostala oprema	od 10% do 50%
Transportna sredstva	20%

Dobici ili gubici nastali otuđenjem ili rashodovanjem određenog sredstva utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa toga sredstva i priznaju u korist, odnosno na teret trajnih izvora sredstava. Troškovi zamjene većih dijelova dugotrajne materijalne imovine NOS BiH-a, koji povećavaju njen kapacitet ili značajno produžuju korisni vijek upotrebe, kapitaliziraju se. Troškovi održavanja, popravke ili djelomične zamjene terete izravno račun troška.

Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se vodi po historijskom trošku nabave, umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulisane gubitke od umanjenja sredstava. NOS BIH procjenjuje da li je vijek upotrebe nematerijalne imovine konačan ili beskonačan te, ukoliko je konačan, procjenjuje se dužina vijeka upotrebe. Procjenu vijeka upotrebe utvrđuje Uprava NOS BIH-a. Ukoliko se procijeni da nematerijalna imovina ima beskonačan vijek upotrebe, takvu nematerijalnu imovinu potrebno je godišnje testirati radi umanjenja vrijednosti. Nasuprot tome, ukoliko nematerijalna imovina ima konačan vijek upotrebe, imovina se amortizira prema procijenjenom vijeku upotrebe, primjenom linearne metode otpisa. Procijenjeni korisni vijek trajanja imovine je između 4 i 5 godina.

Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti sastoje se od gotovine na računima u bankama i blagajnama NOS BiH.

Zalihe

Zalihe se iskazuju po trošku ili neto prodajnoj vrijednosti, zavisno do toga šta je niže. Trošak obuhvata fakturnu cijenu i sve zavisne i indirektno troškove povezane s dovođenjem zaliha do njihove sadašnje lokacije i u sadašnje stanje. Zalihe sitnog inventara otpisuju se 100% prilikom stavljanja u upotrebu.

Trajni izvori

U poslovnim knjigama NOS BIH-a iskazuju se trajni izvori kao upisani državni kapital. U skladu sa članom 6. Zakona o osnivanju Nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini (“Sl. glasnik BiH, broj 35/04”), NOS BIH ima neprofitni status. Višak prihoda nad rashodima tekuće godine NOSBIH knjiži u skladu sa MRS i usvojenim računovodstvenim politikama. U slučaju viška rashoda nad prihodima, oni se mogu namiriti iz neraspoređenog viška prihoda prethodnog perioda ili kroz tarifu predstojećeg perioda.

Troškovi posuđivanja

Troškovi posuđivanja, koji se mogu direktno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalifikovanih sredstava, sredstava za koje je potrebno znatan vremenski period da se dovedu u stanje koje je pogodno za namjeravanu upotrebu ili prodaju, uključuju se u trošak tih sredstava do momenta kada su sredstva suštinski spremna za njihovu namjeravanu upotrebu ili prodaju. Prihodi od ulaganja zarađeni privremenim ulaganjem namjenskih kreditnih sredstava tokom njihovog trošenja za kvalificirano sredstvo oduzimaju se od troškova pozajmljivanja koji se mogu kapitalizirati. Svi drugi troškovi posuđivanja priznaju se u neto dobit ili gubitak perioda u kojem su nastali.

Finansijski instrumenti – početno priznavanje i naknadno mjerenje

Finansijski instrument je svaki ugovor na osnovu kojeg nastaje finansijska imovina jednog subjekta i finansijska obaveza ili vlasnički instrument drugog subjekta.

a) Finansijska imovina

Početno priznavanje i mjerenje

Finansijska imovina se klasificira, po početnom priznavanju, kao naknadno mjerena po amortiziranom trošku, fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili fer vrijednost kroz dobit ili gubitak. Klasifikacija finansijske imovine pri početnom priznavanju zavisi od ugovorenih karakteristika novčanih tokova finansijske imovine i poslovnog modela subjekta za upravljanje finansijskom imovinom. Uz izuzetak potraživanja od kupaca koja ne sadrže značajnu finansijsku komponentu ili za koje je pravno lice primjenilo praktična rješenja, pravno lice inicijalno mjeri finansijsku imovinu po fer vrijednosti uvećano za, u slučaju da ne prikazuje finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, transakcijske troškove. Potraživanja od kupaca koja ne sadrže značajnu finansijsku komponentu ili za koja je pravno lice primjenilo praktično rješenje se mjere po njihovoj transakcijskoj cijeni, kako je definirano u MSFI 15. Da bi finansijska imovina bila kvalificirana i mjerena po amortiziranom trošku ili fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, treba biti ispunjen uvjet da ugovornim uvjetima finansijske imovine nastaju na određeni datum novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na glavicu. Poslovni model pravnog lica za upravljanje finansijskom imovinom se odnosi na način na koji pravno lice upravlja svojom finansijskom imovinom kako bi generiralo novčane tokove. Poslovni model određuje da li će se novčani tokovi ostvariti naplatom ugovorenih novčanih tokova, prodajom finansijske imovine ili oboje. Kupovine i prodaje finansijske imovine koje zahtijevaju isporuku imovine u vremenskom okviru utvrđenom propisom ili konvencijom na tržištu (regularna trgovina) se priznaju na datum trgovanja, tj. na datum kada se pravno lice obavezalo da kupi ili proda imovinu.

Naknadno mjerenje

Za potrebe naknadnog mjerenja, finansijska imovina se klasificira u četiri grupe:

- Finansijska imovina po amortiziranom trošku (dužnički instrumenti);
- Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa kumulativnim iznosima dobitaka i gubitaka koji se po prestanku priznavanja prijenose u dobit ili gubitak (dužnički instrumenti);
- Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa iznosima dobiti i gubitaka koji se kasnije ne prenose u dobit ili gubitak (instrumenti kapitala);
- Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Prestanak priznavanja

Finansijska imovina se prestaje priznavati kada i samo kada:

- ističu ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine; ili
- pravno lice je prenijelo svoja prava na primanje novčanih tokova od finansijske imovine, ili je preuzelo obavezu plaćanja primljenih novčanih tokova u potpunosti bez suštinskog kašnjenja trećoj strani; kao i a) pravno lice je prenijelo suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ili b) pravno lice niti prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom, ali je prenijelo kontrolu nad finansijskom imovinom.

Kada pravno lice prenosi ugovorna prava na primanje novčanih tokova od finansijske imovine ili je ušlo u sporazum o prijenosu, dužno je procijeniti obim do kojeg zadržava rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom. Kada niti prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskom imovinom, ali također nije prenio kontrolu nad imovinom, pravno lice nastavlja da priznaje finansijsku imovinu u iznosu svog nastavka sudjelovanja u finansijskoj imovini. U tom slučaju, pravno lice također priznaje povezanu obavezu.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Pravno lice priznaje rezervacije za umanjeње vrijednosti za očekivane kreditne gubitke od finansijske imovine za sve dužničke instrumente osim onih po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Očekivani kreditni gubici predstavljaju razliku između ugovorenih novčanih tokova koji se duguju pravnom licu u skladu sa

ugovorom i svih novčanih tokova koje pravno lice očekuje primiti, diskontirano po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi ili efektivnoj kamatnoj stopi usklađenoj za kreditni rizik za kupljenu ili izdanu finansijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke. Očekivani novčani tokovi trebaju uključivati novčane tokove od prodaje osiguranja plaćanja ili drugih kreditnih poboljšanja koja su sastavni dio ugovornih uvjeta. Očekivani kreditni gubici se priznaju u dvije faze. Na svaki izvještajni datum, pravno lice je dužno mjeriti rezervacije za umanjenje vrijednosti za finansijski instrument u iznosu koji je jednak trajanju očekivanih kreditnih gubitaka ako se kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno povećao od početnog priznavanja. Ako se na izvještajni datum kreditni rizik na finansijski instrument nije značajno povećao od početnog priznavanja, pravno lice je dužno mjeriti ispravak gubitka za taj finansijski instrument u iznosu jednakom 12-mjesečnim očekivanim kreditnim gubicima.

Za potraživanja od kupaca i ugovornu imovinu, pravno lice primjenjuje pojednostavljeni pristup prilikom računanja očekivanih kreditnih gubitaka. U skladu sa tim, pravno lice ne prati promjene u kreditnom riziku, nego umjesto toga priznaje ispravak gubitka u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima određenog vijeka trajanja, na svaki izvještajni datum.

b) *Finansijske obaveze*

Početno priznavanje i mjerenje

Finansijske obaveze su kvalificirane, prilikom početnog priznavanja, kao finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pozajmice i krediti, obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze. Sve finansijske obaveze se početno priznaju po fer vrijednosti i, u slučaju pozajmica i kredita, obaveza prema dobavljačima i ostalih obaveza, neto od direktno povezanih transakcionih troškova.

Finansijske obaveze pravnog lica uključuju obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze, pozajmice i kredite uključujući bankovna prekoračenja.

Naknadno mjerenje

Mjerenje finansijskih obaveza zavisi od njihove klasifikacije, kao što je ispod opisano:

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak uključuju finansijske obaveze namijenjene za trgovanje i finansijske obaveze određene pri početnom priznavanju kao po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Finansijske obaveze su klasificirane kao namijenjene za trgovanje ako su nastale sa ciljem otkupa u bliskoj budućnosti. Dobici ili gubici na obavezama namijenjenim za trgovanje se priznaju u izvještaju o dobiti ili gubitku.

Finansijske obaveze određene pri početnom priznavanju kao po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak su određene na datum početnog priznavanja i samo ukoliko su kriteriji iz MSFI 9 zadovoljeni.

Pozajmice i krediti

Nakon početnog priznavanja, kamatonosne pozajmice i krediti se naknadno mjere po amortiziranom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope. Dobici ili gubici se priznaju u dobit ili gubitak kada se obaveze prestaju priznavati i kroz proces amortizacije.

Prestanak priznavanja

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada i samo kada je podmirena, tj. kada je obaveza određena ugovorom odbačena ili poništena ili ističe. Zamjena između postojećeg zajmoprimca i zajmodavca

dužničkog instrumenta sa suštinski različitim uvjetima treba obračunavati kao gašenje izvorne finansijske obaveze i priznavanje nove finansijske obaveze. Slično tome, suštinska modifikacija uvjeta postojeće finansijske obaveze ili njenog dijela treba se obračunavati kao gašenje izvorne finansijske obaveze i priznavanje nove finansijske obaveze. Razlika između knjigovodstvenih iznosa se priznaje u računu dobiti ili gubitka.

4. Ključne računovodstvene procjene i pretpostavke

Kod primjene računovodstvenih politika, opisanih u Napomeni 3, Uprava donosi odluke, te daje procjene i pretpostavke koje utječu na iznose imovine i obaveza, koji se ne mogu izvesti iz ostalih izvora. Procjene i pretpostavke zasnivaju se na prijašnjem i ostalim relevantnim faktorima. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od procijenjenih. Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u periodu izmjene ukoliko se odnose samo na taj period, ili u periodu izmjene i budućim periodima ukoliko izmjena utječe na tekući i buduće periode.

Ključni izvori procjene neizvjesnosti

Slijedeće su ključne pretpostavke koje se odnose na budućnost i ostali ključni izvori procjene neizvjesnosti na datum bilansa stanja, koji imaju značajan rizik uzrokovanja materijalnog usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini.

a) Korisni vijek nekretnina, postrojenja i opreme

NOS BiH procjenjuje preostali korisni vijek nekretnina, postrojenja i opreme na kraju svake poslovne godine. Procjena korisnog vijeka nekretnina, postrojenja i opreme je zasnovana na historijskom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napretkom i promjenama ekonomskih i industrijskih faktora.

Ukoliko se sadašnja procjena razlikuje od prethodnih procjena, promjene u poslovnim knjigama NOS BiH se evidentiraju u skladu sa MRS 8 “Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške”. Ove procjene mogu imati materijalno značajan efekat na knjigovodstvenu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme kao i na iznos amortizacije tekućeg obračunskog perioda.

b) Umanjenje vrijednosti imovine

Na dan bilansa stanja, NOS BiH vrši pregled knjigovodstvene vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine i procjenjuje da li postoje indikacije za umanjeње vrijednosti nekog sredstva. Prilikom procjenjivanja umanjeња vrijednosti, sredstva koja gotovinske tokove ne generiraju nezavisno dodjeljuju se odgovarajućoj jedinici koja generira novac. Naknadne promjene u dodjeljivanju jedinici koja generira novac ili u vremenu novčanih tokova mogu utjecati na knjigovodstvenu vrijednost odnosno imovine.

v) Ispravka vrijednosti potraživanja

Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja se vrši na osnovu procijenjenih gubitaka usljed nemogućnosti kupaca da ispunе svoje obaveze. Procjena rukovodstva je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, historijskim otpisima, kreditnoj sposobnosti kupaca i promjenama u postojećim uvjetima prodaje. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i očekivanoj budućoj naplati. Promjene u uvjetima poslovanja, djelatnosti ili okolnosti vezani za određene kupce mogu imati za posljedicu korekciju ispravke vrijednosti potraživanja objelodanjene u priloženim finansijskim izvještajima.

g) Rezerviranja

Generalno, rezerviranja su u značajnoj mjeri podložna procjenama. NOS BiH procjenjuje vjerovatnoću da se neželjeni slučajevi mogu dogoditi kao rezultat prošlih događaja, i ukoliko je vjerovatnoća veća od 50%,

NOS BiH vrši rezerviranje iznosa koji je potreban da se izmiri obaveza. Iako NOS BiH poštuje načelo opreznosti prilikom procjene, s obzirom na to da postoji velika doza neizvjesnosti, u određenim slučajevima stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

d) Pravična (fer vrijednost)

Poslovna politika NOS BiH jeste da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Bosni i Hercegovini ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Menadžment NOS-a BiH vrši procjenu rizika i, u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizirana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju menadžmenta NOS-a BiH iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. Prihodi od vlastite djelatnosti

Prihodi od vlastite djelatnosti	2022. u KM	2021. u KM
Prihodi po osnovu tarife za sistemsku uslugu	52.901.990	53.456.759
Prihodi po osnovu negativnog debalansa	100.651.154	33.266.577
Prihodi po osnovu energije za kompenzaciju neželjenih odstupanja od dogovorenog programa razmjene	15.919.438	10.536.840
Prihodi po osnovu tarife sa prijenosne mreže	8.622.028	9.277.434
Prihodi po osnovu angažirane energije sekundarne regulacije	12.376.041	2.785.002
Prihodi po osnovu nerealiziranog kapaciteta sekundarne regulacije	877.978	504.816
Prihodi po osnovu nerealiziranog kapaciteta tercijarne regulacije	751.499	330.522
Prihodi po osnovu pozitivnog debalansa	140.175	281.716
Prihodi po osnovu tarife sa prijenosne mreže – ostali	-	266.905
Prihodi po osnovu angažirane energije tercijarne regulacije	60.061	211.905
Prihodi po osnovu preuzete električne energije za pokriće gubitaka	-	112
Prihodi po osnovu angažirane primarne regulacije	1.106.851	-
Prihodi po osnovu tarife za rad – injektiranje energije u prijenosnu mrežu	882.248	-
Ukupno prihodi od vlastite djelatnosti:	194.289.463	110.918.588

Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju od 22. decembra 2021. godine, broj 04-28-5-286-36/21, određuje se finansijski obim sistemske usluge u 2022. godini u iznosu od 60.054.723 KM i utvrđuje tarifa za sistemsku uslugu u iznosu od 0,4789 feninga/kWh.

Gore navedenom odlukom također je utvrđeno da će Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnom sistemu obavljati na regulirani način po cijeni od 109,94 KM/MWh, u periodu u kojem nije moguće nabaviti ovu pomoćnu uslugu putem javnih ponuda.

Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju, broj 04-28-286-35/21 od 22. decembra 2021. godine, utvrđen je potrebni godišnji prihod za 2022. godinu u iznosu od 9.283.307 KM. Istom odlukom definirano je da tarifa koju plaćaju proizvođači iznosi 0,0062 feninga/ kWh, a tarifa koju plaćaju kupci iznosu 0,0783 feninga/ kWh.

Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju, broj 04-28-5-357-42/20 od 29. decembra 2020. godine, utvrđen je potrebni godišnji prihod za 2021. godinu u iznosu od 8.940.755 KM. Istom Odlukom definirano je da tarifa koju plaćaju proizvođači iznosi 0,0057 feninga/kWh, a tarifa koju plaćaju kupci iznosi 0,0783 feninga/kWh i iste se primjenjuju počevši od 1. januara 2021. godine.

6. Ostali prihodi

Ostali prihodi	2022. u KM	2021. u KM
Prihod od donacije CROSSBOW (Napomena 23)	89.172	318.401
Prihod od donacije – TRINITY (Napomena 23)	175.241	152.832
Prihodi od donacije – grant EBRD (Napomena 23)	85.309	25.709
Prihodi od refundacije plaća	9.664	6.877
Naknadno utvrđeni prihodi iz prethodnih godina	4.188	-
Naplata štete od osiguravajućih društava	1.072	-
Ostalo	118	3.795
Ukupno ostali prihodi:	364.764	507.614

7. Troškovi pomoćne usluge

Troškovi pomoćne usluge	2022. u KM	2021. u KM
Pomoćne usluge – prijenosni gubici i kompenzacija neželjenih gubitaka	36.446.209	42.307.491
Troškovi energija za kompenzacije neželjenih odstupanja od dog. programa razmjene	48.367.342	19.731.484
Pomoćne usluge – kapacitet sekundarne regulacije	5.803.231	8.404.609
Pomoćne usluge – pozitivni debalans	33.872.730	8.358.257
Pomoćne usluge – energija sekundarne regulacije	17.382.754	6.050.446
Pomoćne usluge – kapacitet tercijarne regulacije	3.859.077	4.692.784
Pomoćne usluge – energija tercijarne regulacije	4.933.909	2.969.670
Pomoćne usluge – aktivacije PTRE	950.600	585.379
Pomoćne usluge – aktivacija tercijarne rezerve “na gore”	3.714.123	393.310
Pomoćne usluge – energija za pokrivanja gubitaka	2.203.527	13.591
Pomoćne usluge – angažirana energija FCP “na gore”	1.605.769	-
Ukupno troškovi pomoćne usluge:	159.139.271	93.507.022

8. Troškovi materijala i energije

Troškovi materijala i energije	2022. u KM	2021. u KM
Troškovi energije, goriva i gasa	95.631	106.124
Rezervni dijelovi	-	18.460
Kancelarijski i ostali materijal	16.524	17.635
Materijal za održavanje	35.740	12.879
Otpis sitnog inventara i autoguma	9.412	9.214
Ostalo	1.554	3.438
Ukupno troškovi materijala i energije:	158.861	167.750

9. Troškovi ostalih usluga

Troškovi ostalih usluga	2022. u KM	2021. u KM
Usluge održavanja	511.144	571.770
Usluge analize sigurnosti procesa operat. planiranja sigurnog rada prijenosnog sistema	293.374	293.375
Usluga OPC-STA ENTSO-E	194.101	156.592
Usluge obrade informacija o raspoloživim prekograničnim kapacitetima	117.206	126.378
Intelektualne usluge	65.938	65.863
Ostalo	77.218	62.022
Usluge fizičkog osiguranja	50.725	44.592
Usluge korištenja verifikacijske platforme	49.373	44.247
Usluge audita sigurnosne dokumentacije	5.900	34.290
Usluge izrade studija	8.833	28.346
Usluge SECI TSP projektnog tima	-	16.299
Usluge korištenja servisa za PCN mrežu	150.061	-
Ukupno troškovi ostalih usluga:	1.523.873	1.443.774

10. Troškovi zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda

Troškovi zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda	2022. u KM	2021. u KM
Bruto plaće zaposlenih	3.391.684	3.380.417
Regres	224.191	207.840
Ostale naknade i nagrade zaposlenih	174.006	150.299
Topli obrok	153.502	140.702
Razne pomoći zaposlenim	114.681	50.426
Naknada za prijevoz	52.532	50.062
Jubilarne nagrade	10.676	25.935

Naknade po osnovu članstva u komisijama	7.427	4.055
Naknade članovima Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća	174.161	-
Otpremine za odlazak u penziju	19.956	-
Ugovori o djelu	13.269	-
Troškovi zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda	4.336.085	4.009.736

11. Troškovi amortizacije

Troškovi amortizacije	2022. u KM	2021. u KM
Amortizacije materijalne imovine	1.675.984	1.002.404
Amortizacije nematerijalne imovine	96.769	120.113
Ukupno troškovi zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda	1.772.753	1.122.516

12. Ostali troškovi

Ostali troškovi	2022. u KM	2021. u KM
Umanjenje vrijednosti potraživanja	-	2.991.882
Članarina ENTSO-e	875.273	893.069
Naknade članovima Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća	-	164.168
Bankarske provizije	228.989	90.024
Regulatorna naknada za rad NOS-a	85.000	80.000
PTT troškovi	39.493	42.015
Zakupnine	10.486	41.086
Troškovi reprezentacije	67.889	34.033
Ostali troškovi	28.695	31.150
Troškovi otpisa rezervnih dijelova	-	28.492
Porezi, naknade, takse	28.827	28.107
Rashodi iz ranijih godina	29.909	25.111
Putni troškovi	101.636	24.180
Troškovi osiguranja	32.903	22.322
Troškovi licenci	13.160	13.228
Troškovi ostalih članarina	11.960	11.956
Troškovi po osnovu ugovora o djelu	-	10.852
Rashodovanje stalnih sredstava	-	326
Ukupno ostali troškovi:	1.554.220	4.532.000

13. Finansijski prihodi

Finansijski prihodi u 2022. godini u iznosu od 31.686 KM (u 2021. godini u iznosu od 47.733 KM) odnose se na prihode od zateznih kamata.

14. Finansijski rashodi

Finansijski rashodi	2022. u KM	2021. u KM
Kamate po osnovu kredita	368.605	373.134
Zatezne kamate	3.400	61
Ostale kamate	717	1.028
Ukupno finansijski rashodi:	372.722	374.223

Finansijski rashodi u 2022. godini u iznosu od 372.722 KM (u 2021. godini u iznosu od 374.223 KM) najvećim dijelom se odnose na kamate po osnovu kredita (EBRD i Raiffeisen BiH d.d.).

15. Nekretnine, postrojenja i oprema

Opis	Zemljište	Zgrada	SCADA	Transportna sredstva	Ostala oprema	Investicije u toku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST							
Stanje na dan 01. januara 2021. godine	88.306	7.596.960	7.169.903	232.299	4.587.665	2.317.479	21.992.612
Nabavke	-	-	-	-	-	4.227.863	4.227.863
Stavljanje sredstva u upotrebu	-	76.349	5.905.775	-	563.218	(6.545.342)	-
Rashodovanje	-	(301.628)	(7.169.903)	-	(645.129)	-	(8.116.660)
Stanje na dan 31. decembra 2021	88.306	7.371.681	5.905.775	232.299	4.505.754	-	18.103.815
Usklađivanje sa novim kontrim planom 01.01.2022.	-	1.985	-	-	-	-	1.985
Stanje na dan 01. januar 2022. godine	88.306	7.373.666	5.905.775	232.299	4.505.754	-	18.105.800
Nabavke	-	-	-	-	-	350.594	350.594
Donos/prijenos sa građevinskih objekata	-	(1.985)	-	-	1.985	-	-
Stavljanje sredstva u upotrebu	-	-	39.071	-	311.523	(350.594)	-
Rashodovanje po popisu	-	-	-	-	(251.429)	-	(251.429)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	88.306	7.371.681	5.944.846	232.299	4.567.833	-	18.204.965
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI							
Stanje na dan 01. januara 2021. godine	-	896.264	7.169.903	232.299	2.662.583	-	10.961.049
Amortizacija	-	332.504	61.519	-	608.381	-	1.002.404
Rashodovanje	-	(301.628)	(7.169.903)	-	(644.803)	-	(8.116.334)
Stanje na dan 31. decembra 2021 godine	-	927.140	61.519	232.299	2.626.161	-	3.847.119
Usklađivanje sa novim kontrim planom 01.01.2022.	-	1.985	-	-	-	-	1.985
Stanje na dan 01. januar 2022. godine	-	929.125	61.519	232.299	2.626.161	-	3.849.104
Amortizacija	-	259.690	742.292	-	674.002	-	1.675.984
Rashodovanje po popisu	-	-	-	-	(250.786)	-	(250.786)
Donos/prijenos sa građevinskih objekata	-	(1.985)	-	-	1.985	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	-	1.186.830	803.811	232.299	3.051.362	-	5.274.302
SADAŠNJA VRIJEDNOST							
Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2021. godine	88.306	6.444.541	5.844.256	-	1.879.593	-	14.256.696
Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2022. godine	88.306	6.184.851	5.141.035	-	1.516.471	-	12.930.663

NOSBiH je založio nekretninu neto knjigovodstvene vrijednosti 6.361.463 KM (Zemljište i zgrada) po kreditima odobrenim NOS-u BiH (Napomena 22).

16. Nematerijalna imovina

Opis	Patenti i licence	Softveri	Ulaganja u tuđa sredstva	Investicije u toku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje 01. januara 2021. godine	248.941	2.033.523	7.026	-	2.289.490
Povećanja	-	-	-	219.725	219.725
Transfer sa/na	-	219.725	-	(219.725)	-
Rashodovanja	(59.002)	(725.230)	(5.041)	-	(789.273)
Stanje na dan 31. decembra 2021. / 01. januar 2022. godine	189.939	1.528.018	1.985	-	1.719.942
Nabavke	-	-	-	1.500	1.500
Usklađivanje po novom kontnom planu	-	-	(1.985)	-	(1.985)
Stavljanje sredstva u upotrebu	-	1.500	-	(1.500)	-
Otpis	-	(5.940)	-	-	(5.940)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	189.939	1.523.578	-	-	1.713.517
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje 01. januara 2021. godine	248.941	1.830.590	6.585	-	2.086.116
Amortizacija	-	119.672	441	-	120.113
Rashodovanja	(59.002)	(725.230)	(5.041)	-	(789.273)
Stanje na dan 31. decembra 2021/01. januar 2022. godine	189.939	1.225.032	1.985	-	1.416.956
Amortizacija	-	96.768	-	-	96.768
Otpis	-	(5.940)	-	-	(5.940)
Prijenos	-	-	(1.985)	-	(1.985)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	189.939	1.315.861	-	-	1.505.799
SADAŠNJA VRIJEDNOST					
Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2022. godine	-	207.718	-	-	207.718
Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2021. godine	-	302.986	-	-	302.986

17. Dugoročni finansijski plasmani

Dugoročni finansijski plasmani	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Coordinated Auction Office in South East Europe (SEE CAO)	78.233	78.233
Centar za koordinaciju sigurnosti d.o.o. Beograd	67.996	67.996
Ukupno dugoročni finansijski plasmani:	146.229	146.229

Na osnovu Sporazuma o osnivanju Projektne kompanije kao društva sa ograničenom odgovornošću odgovorne za osnivanje Ureda za koordiniranu aukciju u jugoistočnoj Evropi zaključenog 13. juna 2012. godine, osnovana je Kompanija PTC za SEE CAO LLC, sa sjedištem u Podgorici, Crna Gora. Puni naziv Kompanije je Limited liability project team company in charge of establishing a coordinated auction office in South East Europe. U 2014. godini postojeća kompanija je preregistrirana u novu pod nazivom Coordinated auction office in South East Europe LLC (u daljem tekstu skraćeni naziv: “SEE CAO”) i njen je pravni sljedbenik, te preuzima sva njena prava i obaveze. Kapital formirane kompanije iznosio je 140.001 EUR. Dana 14. januara 2015. godine prema Odluci, broj 5-0635601/006, povećan je kapital za iznos od 140.000 EUR, te novi kapital nakon izmjene iznosi 280.001 EUR. Nadalje, dana 21. septembra 2016. godine prema Odluci, broj 5-635601/007, povećan je kapital za iznos od 40.000 EUR i to pristupanjem u vlasništvo još jednog suosnivača iz Makedonije, a istovremeno su istupila dva suvlasnika iz Slovenije i Rumunije, te novi kapital nakon izmjena iznosi ukupno 320.001 EUR.

Također, NOSBiH je u 2015. godini izvršio uplatu dijela osnivačkog uloga u Centar za koordinaciju sigurnosti d.o.o. Beograd (SCC d.o.o.) u iznosu od 67.996 KM (34.766 EUR) u skladu sa potpisanim sporazumom o poslovno-tehničkoj saradnji. Sporazum je potpisan između NOSBiH, JP ELEKTROMREŽE SRBIJE I CRNOGORSKOG ELEKTROPRENOSNOG SISTEMA AD kao osnivača i osnovanog Društva kojim se određuje da spomenuto Društvo pruža uslugu provjere tačnosti i korekciju mrežnih modela prijenosnog sistema, analizu sigurnosti, spajanje sa mrežnim modelima ostalih operatera prijenosnih sistema u interkonekciju Kontinentalna Evropa i formiranje objedinjenog mrežnog modela za interkonekciju Kontinentalna Evropa. Ugovorom o osnivanju, broj 1554/2015 od 21. aprila 2015. godine, definirano je da NOSBiH kao jedan od osnivača ima 33,33 % učešća u kapitalu osnovanog Društva.

18. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Račun u domaćoj valuti	28.779.388	15.542.449
Račun u stranoj valuti	4.813	2.305
Biznis kartica	4.872	4.775
Blagajna	5.223	3.622
Ukupno gotovina i gotovinski ekvivalenti:	28.794.296	15.553.151

19. Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Kupci u zemlji	35.296.463	12.088.922
Kupci u inozemstvu	12.303.654	12.460.218
Sumnjiva i sporna potraživanja od kupaca	6.609.170	6.609.170
Umanjenje vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja	(6.609.170)	(6.609.170)
Ukupno potraživanja od kupaca:	47.600.117	24.549.140

20. Potraživanja za porez na dodatu vrijednost

Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost na dan 31.12.2022. u iznosu od 2.371.449 KM (na dan 31.12.2021. godine 1.594.846 KM) najvećim dijelom se odnose na ulazni PDV po osnovu pomoćnih usluga.

21. Trajni izvori sredstava

Trajni izvori sredstava NOS-a iskazuju se kao upisani državni kapital. Na osnovu Zakona o osnivanju NOS-a (“Sl. glasnik BiH”, broj 35/04”) član 11. vlasnici NOS-a su Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska. Vlasnici će koristiti svoja vlasnička prava putem Upravnog odbora.

Trajni izvori sredstava	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Trajni ulog	1.649.278	1.649.278
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima ranijih godina	12.339.341	6.456.961
Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima ranijih godina	-	(434.533)
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima tekuće godine	25.828.129	6.316.913
Ukupno trajni izvori sredstava:	39.816.748	13.988.619

22. Obaveze za dugoročne kredite

Obaveze za dugoročne kredite	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
“EBRD”	8.763.345	7.577.420
“Raiffeisen Bank” BiH d.d.	1.329.952	1.603.066
“Raiffeisen Bank” BiH d.d	283.083	362.083
Ukupno:	10.376.380	9.542.569
<i>Manje: tekuće dospjeće dugoročnih kredita (Napomena 26)</i>	<i>(1.708.207)</i>	<i>(1.531.379)</i>
Iznosi koji dospijevaju na naplatu nakon 12 mjeseci	8.668.173	8.011.190

Dana 26. februara 2016. godine NOSBiH je potpisao Ugovor sa EBRD-om o dugoročnom kreditu za potrebe nadogradnje informatičkog sistema EMS i SCADA, implementaciju novog IT sistema, te adaptaciju poslovne zgrade. Kredit će se otplaćivati u 20 jednakih polugodišnjih rata, počevši od datuma nakon isteka 36 mjeseci od datuma potpisivanja Ugovora.

Tokom 2017. i 2021. godine NOS BiH je potpisao dva Ugovora o dugoročnim kreditima sa “Raiffeisen Bank” BiH d.d. za potrebe finansiranja kupovine poslovnih zgrada, nabavku informatičke opreme, te nabavku osnovnih sredstava. Krediti su odobreni na periode od 60 do 120 mjeseci. Sredstva osiguranja urednog povrata kredita su nekretnine NOS BiH neto knjigovodstvene vrijednosti 6.361.463 KM (Napomena 15).

23. Odloženi prihod

Odloženi prihod	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Odloženi prihod po osnovu granta EBRD – SCADA	470.088	509.621
Odloženi prihod po osnovu novčanih donacija – CROSSBOW	197.961	288.720
Odloženi prihod po osnovu granta EBRD – poslovna zgrada	206.489	213.194
Odloženi prihod po osnovu donacija – TRINITY	65.982	81.254
Odloženi prihod po osnovu donacija – FARCROSS	77.876	77.876
<i>Manje: Tekuće dospjeće (Napomena 27)</i>	<i>(229.540)</i>	<i>(273.253)</i>
Ukupno:	788.856	897.412

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu granta EBRD – SCADA i poslovna zgrada može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu granta EBRD – SCADA	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Stanje na početku perioda	722.815	586.845
Nove donacije	39.071	161.679
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	(85.309)	(25.709)
Ukupno na kraju perioda:	676.577	722.815

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu novčanih donacija – CROSSBOW može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu donacije – Crossbow:	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Stanje na početku perioda	288.720	17.640
Nove donacije	-	589.481
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	(89.172)	(318.401)
Smanjenje po drugim osnovama	(1.587)	-
Ukupno na kraju perioda:	197.961	288.720

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu donacije – Trinity može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu donacije – Trinity:	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Stanje na početku perioda	81.254	165.678
Nove donacije	159.970	68.408
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	(175.241)	(152.832)
Ukupno na kraju perioda:	65.982	81.254

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu donacije – FARCROSS može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu donacije – Farcross:	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Stanje na početku perioda	77.876	55.742
Nove donacije	-	22.134
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	-	-
Ukupno na kraju perioda:	77.876	77.876

24. Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Obaveze prema dobavljačima u zemlji	32.176.161	25.102.473
Obaveze prema dobavljačima u inozemstvu	5.282.561	5.353.445
Ukupno obaveze prema dobavljačima:	37.458.722	30.455.918

25. Obaveze za porez na dodatu vrijednost

Obaveze za porez na dodatu vrijednost na dan 31.12.2022. godine u iznosu od 2.846.578 KM (na dan 31.12.2021. godine 768.069 KM) osnose se na obaveze za uplatu PDV-a.

26. Tekuće dospijeće dugoročnih kredita

Tekuće dospijeće dugoročnih kredita:	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
"EBRD"	1.348.207	1.179.265
"Raiffeisen Bank" BiH d.d.	281.000	273.114
"Raiffeisen Bank" BiH d.d	79.000	79.000
Ukupno tekuće dospijeće dugoročnih kredita (veza napomena 22):	1.708.207	1.531.379

27. Ostale obaveze

Ostale obaveze	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Obaveze prema zaposlenim	297.980	278.328
Tekuće dospijeće odloženog prihoda	229.540	273.253
Obaveze za poreze i doprinose	193.163	187.835
Obaveze za kamate	166.962	132.395
Naknade članovima Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća	12.135	11.385
Obračunati, a neplaćeni rashodi	2.043	8.731
Ostalo	279	1.489
Ukupno ostale obaveze:	902.102	893.416

28. Objelodanjivanje odnosa sa povezanim licima

U svom redovnom poslovanju NOS BiH ostvaruje poslovne transakcije sa povezanim licima. NOS BiH pruža usluge povezanim pravnim licima i istovremeno je korisnik njihovih usluga. Odnosi između NOS BiH i njegovih povezanih pravnih lica regulirani su na ugovornoj osnovi i po tržišnim uvjetima.

Transakcije sa povezanim pravnim licima prikazane su u sljedećoj tabeli:

Bilans stanja:

U konvertibilnim markama	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Kratkoročna potraživanja		
Potraživanja od kupaca – SEE CAO	2.484.766	985.765
Ukupno kratkoročna potraživanja:	2.484.766	985.765
Kratkoročne obaveze		
Obaveze prema: Centar za koordinaciju sigurnosti	24.448	24.448
Obaveze prema: SEE CAO	9.767	10.531
Ukupno kratkoročne obaveze:	34.215	34.979
Potraživanja, neto	2.450.551	950.786

Bilans uspjeha:

U konvertibilnim markama	2022. u KM	2021. u KM
Rashodi		
Centar za koordinaciju sigurnosti troškovi analize sigurnosti procesa op. planiranja sigurnog rada prijenosnog sistema	293.375	293.375
SEE CAO Podgorica – troškovi obrade informacija o raspoloživim prekograničnim kapacitetima	117.206	126.378
Rashodi, neto	410.580	419.752

29. Upravljanje finansijskim rizicima

Ciljevi upravljanja finansijskim rizicima

Upravljanje finansijskim rizicima je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih efekata na finansijske performanse NOS-a BiH u uvjetima nepredvidivosti kretanja na finansijskim tržištima.

NOS BiH ne koristi finansijske instrumente zaštite od efekata finansijskih rizika na poslovanje s obzirom na to da takvi instrumenti nisu u široj upotrebi, niti postoji organizirano tržište ovih instrumenata u Bosni i Hercegovini.

Tržišni rizik

Tržišni rizik se odnosi na rizik da određene promjene tržišnih cijena, kao što su promjene kurseva stranih valuta i promjena kamatnih stopa, mogu utjecati na visinu prihoda ili vrijednost njegovih finansijskih instrumenata. Zadatak upravljanja tržišnim rizicima jeste da se upravlja i kontrolira izloženost tržišnim rizicima u okviru prihvatljivih pokazatelja, uz optimizaciju prinosa NOS-a BiH.

Devizni rizik

Izloženost deviznom riziku prvenstveno se odnosi na potraživanja, gotovinu i gotovinske ekvivalente, kratkoročne finansijske obaveze i obaveze iz poslovanja denominirane u stranoj valuti.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema NOS-u BiH izmire u potpunosti i na vrijeme, što bi moglo dovesti do finansijskog gubitka NOS-a BiH. Kreditni rizik obuhvata dugoročne finansijske plasmane, kratkoročne finansijske plasmane i potraživanja.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se definira kao opasnost od neusklađenosti dospjeća sredstava i obaveza po izvorima što za posljedicu može imati teškoće s likvidnošću.

30. Sudski sporovi

Prema izjavi Uprave NOS-a BiH na dan 31.12.2022. godine NOS BiH ima jedan aktivan sudski spor u kojem se javlja kao tužitelj u stečajnom postupku protiv stečajnog dužnika LE TRADING BH d.o.o. Banja Luka. Sudski spor protiv Aluminija d.d. Mostar se ne vodi jer postupak finansijske konsolidacije nad ovim pravnim licem traje do 31.12.2023. godine. Prema izjavi Uprave, NOS BiH na dan 31.12.2022. godine nema sudskih sporova u kojima se javlja kao tužena strana.

31. Poreski rizici

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji reguliraju razne poreze koje su uveli nadležni organi. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i poreze na plaće (obavezne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se reguliraju ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama vezano za pravnu interpretaciju zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog reguliranja (naprimjer pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlaštenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti NOS BiH mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu osporiti poreske vlasti i NOS-u BiH može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Ove

činjenice utječu da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

U toku 2022. godine Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini nije imao poreskih kontrola.

32. Događaji nakon datuma bilansiranja

Prema Izjavi Uprave nakon 31. decembra 2022. godine nije bilo materijalno značajnih događaja u periodu nakon datuma bilansa koji bi mogli imati utjecaj na fer prezentaciju finansijskih izvještaja.

Rat u Ukrajini u periodu izrade ovog izvještaja nema utjecaj na poslovanje Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini, dok je efekte u narednom periodu teško procijeniti.

33. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

NOS BiH je izvršio usaglašavanje svojih potraživanja i obaveza sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine. U postupku usaglašavanja sa poslovnim partnerima, nisu utvrđena materijalno značajna neusaglašena potraživanja i obaveza.

Odgovorno lice